

Sygn. akt VII U 492/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 listopada 2017 r.

Sąd Okręgowy Warszawa - Praga w Warszawie VII Wydział Pracy
i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Małgorzata Jarząbek

Protokolant: Małgorzata Nakielska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 07 listopada 2017 r. w Warszawie

sprawy E. P.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W.

o przeliczenie kapitału początkowego

na skutek odwołania E. P.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W.

z dnia 8 marca 2017 r. znak: (...)

- oddala odwołanie.

UZASADNIENIE

Ubezpieczony E. P. w dniu 6 kwietnia 2017 roku odwołał się od decyzji organu rentowego - Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. z dnia 8 marca 2017 roku, znak: (...)dotyczącej przyznania mu prawa do emerytury.

W uzasadnieniu odwołania ubezpieczony wskazał, iż organ rentowy ustalając wysokość kapitału początkowego nie uwzględnił okresu zatrudnienia w (...) Związku (...)w W. i wynagrodzenia z okresu tego zatrudnienia. Ubezpieczony podkreślił, iż w świadectwie pracy z dnia 1 września 1975r. jest wyszczególniony okres zatrudnienia oraz wysokość miesięcznego wynagrodzenia. Nieuwzględnienie tego okresu zatrudnienia tj. od 15 listopada 1974 roku do 31 sierpnia 1975 roku oraz wysokości wówczas otrzymywanych zarobków ma, zdaniem ubezpieczonego, niekorzystny wpływ na wysokość jego emerytury. (odwołanie z dnia 6 kwietnia 2017 roku, k. 2 - 3 a.s.)

Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. w odpowiedzi na odwołanie wniósł o oddalenie odwołania na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c.

W uzasadnieniu odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wyjaśnił, iż uwzględnił sporny okres jako okres składkowy, natomiast odmówił przyjęcia kwot wynikających ze świadectwa pracy do podstawy wymiaru składek, ponieważ świadectwo pracy wskazuje tę podstawę jedynie na dzień zakończenia zatrudnienia. Zatem za okres od 15 listopada 1974 roku do 31 sierpnia 1975 roku organ rentowy przyjął kwoty minimalnych wynagrodzeń zgodnie z art. 15 ust. 2a ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. (odpowieź na odwołanie z dnia 5 sierpnia 2015 roku, k. 3 - 4 a.s.)

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Ubezpieczony E. P. urodzony w dniu (...), w dniu 9 lutego 2017 roku złożył wniosek o emeryturę (wniosek o emeryturę k. 1 - 11 a.e.).

W związku z powyższym organ rentowy decyzją z dnia 20 lutego 2015 roku, znak: (...) ustalił dla ubezpieczonego kapitał początkowy. Organ rentowy ustalił podstawę wymiaru kapitału początkowego w kwocie 641,09 zł. Do obliczenia podstawy wymiaru kapitału początkowego oraz obliczenia wskaźnika wysokości tej podstawy przyjęto przeciętną podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne z 20 lat kalendarzowych wybranych z całego okresu ubezpieczenia. Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego wyniósł 52,51%. Organ rentowy przyjął do obliczenia podstawy wymiaru kapitału początkowego okresy składkowe wynoszące łącznie 29 lat, 4 miesiące i 11 dni, tj. 352 miesiące. W związku z powyższym kapitał początkowy odwołującego na dzień 1 stycznia 1999 roku wyniósł 105.279,57 zł. Do kapitału początkowego organ rentowy nie uwzględnił okresów od 4 czerwca 1981 roku do 3 grudnia 1981 roku oraz od 1 lipca 1987 roku do 31 października 1987 roku, gdyż w tych okresach ubezpieczony przebywał na urlopie bezpłatnym. (decyzja z dnia 20 lutego 2015 roku, znak: (...), k. nienumerowana akt kapitałowych, obliczenie wskaźnika wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego ubezpieczonego, k. nienumerowana akt kapitałowych)

Decyzją z dnia 8 marca 2017 roku organ rentowy przyznał odwołującej prawo do emerytury od dnia 8 marca 2017 roku, tj. od dnia osiągnięcia wieku emerytalnego. Organ rentowy w treści ww. decyzji wskazał, iż kwota składek zewidencjonowanych na koncie z uwzględnieniem waloryzacji wynosi 117.627,85 zł, a kwota zwaloryzowanego kapitału początkowego wynosi 362.990,45 zł. Organ rentowy, przy uwzględnieniu średniego dalszego trwania życia, obliczył wysokość emerytury na kwotę 2.320,71 zł. Jednocześnie organ rentowy wskazał, iż wysokość świadczenia do wypłaty wynosi 1.919,85 zł. (decyzja z dnia 8 marca 2017 roku, znak: (...), k. 17 a.e.)

Wniesienie przez ubezpieczonego odwołania od decyzji z dnia 8 marca 2017 roku skutkowało zainicjowaniem postępowania sądowego, w toku którego ustalono, że ubezpieczony w okresie od dnia 15 listopada 1974 roku do 31 sierpnia 1975 roku był zatrudniony w (...) Związku (...)w W. na stanowisku zastępcy kierownika ds. administracyjno-gospodarczych Centrum (...)w N.. Zgodnie z zawartą umową o pracę ubezpieczony miał otrzymywać wynagrodzenie w wysokości 3.200 zł oraz premię uznaniową w wysokości do 20% wypłacaną kwartalnie. (umowa o pracę z dnia 10 listopada 1974 roku, k. 22 a.s., świadectwo pracy z dnia 1 września 1975 roku, k. 22 a.s.)

Obecnie pracodawca ubezpieczonego - (...) W. nie posiada akt osobowych ubezpieczonego i jego dokumentacji płacowej, ani nie ma informacji o miejscu przechowywania tego rodzaju dokumentów. (pisma (...) W. z 30 sierpnia 2017r. – k. 21 i z 26 września 2017r. – k. 25 a.s)

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie materiału dowodowego znajdującego się w aktach sprawy, w tym dołączonych akt ubezpieczeniowych.

Ponadto, dowody w zakresie w jakim Sąd oparł na nich swoje ustalenia są spójne, logiczne i wzajemnie się uzupełniają.

W niniejszej sprawie strony postępowania co do zasady nie kwestionowały materiału dowodowego co potwierdza jego wysoki walor dowodowy i bezsporny charakter.

Sąd uznał zgromadzony materiał za dostateczny do wydania orzeczenia w sprawie.

Sąd zważył co następuje:

Odwołanie E. P. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych(...)Oddział w W. z dnia 8 marca 2017 roku, znak: (...)jest niezasadnione i podlega oddaleniu.

W niniejszej sprawie spornym była wysokość wynagrodzenia ubezpieczonego w okresie zatrudnienia ubezpieczonego w (...) Związku (...) w W., t.j. w okresie od 15 listopada 1974 roku do 31 sierpnia 1975 roku.

Ubezpieczony stał na stanowisku, iż organ rentowy niezasadnie nie uwzględnił przy obliczaniu kapitału początkowego ww. okresu zatrudnienia oraz wysokości wówczas otrzymywanych zarobków, co niekorzystnie wpłynęło na wysokość przyznanego świadczenia emerytalnego. Organ rentowy natomiast wyjaśnił, iż zaliczył ubezpieczonemu okres zatrudnienia od 15 listopada 1974 roku do 31 sierpnia 1975 roku do okresów składkowych, nie uwzględniając do podstawy wymiaru składek wynagrodzenia wskazanego w świadectwie pracy. Jednocześnie organ rentowy wskazywał, iż z uwagi na nieudokumentowanie kwot wynagrodzenia ze spornego okresu, na podstawie art. 15 ust. 2a ustawy o emerytura i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych przyjął za ten okres kwoty minimalnych wynagrodzeń.

Zgodnie z przepisami ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2016 r. poz. 887 dalej: ustawa emerytalna) kapitał początkowy ma być odtworzeniem kwoty składek na ubezpieczenie społeczne, opłaconych przed dniem 1 stycznia 1999 roku. Zasady ustalania podstawy wymiaru emerytury zostały określone w art. 15 ustawy emerytalnej, a wysokość kapitału początkowego, zależy od udowodnionych okresów składkowych i nieskładkowych, podstawy wymiaru świadczenia, współczynnika określonego przez proporcję wieku ubezpieczonego i ustawowo określonego wieku emerytalnego oraz stażu. Natomiast do ustalenia podstawy wymiaru świadczenia uwzględnia się przychód stanowiący podstawę wymiaru składki na ubezpieczenie społeczne z kolejnych 10 lat kalendarzowych wybranych przez zainteresowanego z okresu ostatnich 20 lat kalendarzowych poprzedzających bezpośrednio rok zgłoszenia wniosku o emeryturę lub z dowolnych 20 lat kalendarzowych wybranych z całego okresu podlegania ubezpieczeniu, przypadających przed rokiem zgłoszenia wniosku (art. 15 ust. 1 ww. ustawy emerytalnej). W przypadku nie udowodnienia okresów składkowych i nieskładkowych, zgodnie z art. 15 ust. 2a ustawy emerytalnej, który stanowi, iż jeżeli nie można ustalić podstawy wymiaru składek w okresie pozostawania w stosunku pracy wskazanym do ustalenia podstawy wymiaru emerytury i renty, za podstawę wymiaru składek przyjmuje się kwotę obowiązującego w tym okresie minimalnego wynagrodzenia pracowników, proporcjonalnie do okresu podlegania ubezpieczeniu i wymiaru czasu pracy. Należy wyjaśnić, że dokumentem potwierdzającym wysokość wynagrodzenia jest zaświadczenie o zatrudnieniu i wynagrodzeniu, wystawione przez pracodawcę lub prawnego następcę pracodawcy na druku ZUS Rp-7. Dokumentem potwierdzającym wysokość wynagrodzenia może być też legitymacja ubezpieczeniowa zawierająca odpowiednie wpisy o zatrudnieniu i wysokości wynagrodzenia, dokonane przez pracodawcę lub następcę prawnego.

W myśl art. 175 ust. 1 zd. 2 ustawy emerytalnej, postępowanie w sprawie ustalenia kapitału początkowego przebiega według zasad, dotyczących ustalenia prawa do świadczeń przewidzianych w tej ustawie, co w szczególności dotyczy katalogu środków dowodowych, jakie służą ubezpieczonemu w postępowaniu przed organem rentowym do wykazania zarówno stażu ubezpieczonego, jak i wysokości przychodów. Sąd zważył, że niektórzy ubezpieczeni mają problemy z dostarczeniem dokumentacji spełniającej rygorystyczne wymogi formalne i w konsekwencji - wobec ograniczonej dopuszczalności zastosowania innych środków dowodowych w postępowaniu przed organem rentowym (np. zeznań świadków) – nie są w stanie udowodnić okoliczności faktycznego polegania ubezpieczeniu, czy też wysokości przychodów. W dacie wydania przez organ rentowy spornej decyzji możliwość dowodzenia była ograniczona rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 11 października 2011 roku w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe (Dz. U. z 2011 r., Nr 237, poz. 1412 – które zmieniło rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe i zasad wypłaty tych świadczeń - Dz. U. Nr 10, poz. 49 ze zm.).

Zgodnie z obowiązującym § 22 ust 1 i ust. 2 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 11 października 2011 roku w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe (Dz. U. z 2011 r., Nr 237, poz. 1412) (ust. 1) - jeżeli ustawa nie stanowi inaczej, środkiem dowodowym stwierdzającym okresy zatrudnienia na podstawie umowy o pracę, powołania, wyboru, mianowania oraz spółdzielczej umowy o pracę jest świadectwo pracy, zaświadczenie płatnika składek lub innego właściwego organu, wydane na podstawie posiadanych dokumentów lub inny dokument, w tym w szczególności: (ust. 1 pkt. 1) legitymacja ubezpieczeniowa; (ust. 1 pkt 2) legitymacja służbowa, legitymacja

związku zawodowego, umowa o pracę, wpis w dowodzie osobistym oraz pisma kierowane przez pracodawcę do pracownika w czasie trwania zatrudnienia. (ust. 2) Jeżeli ustawa przewiduje możliwość udowodnienia zeznaniami świadków okresu składkowego, od którego zależy prawo lub wysokość świadczenia, dowód ten dopuszcza się pod warunkiem złożenia przez zainteresowanego oświadczenia w formie pisemnej lub ustnej do protokołu, że nie może przedłożyć odpowiedniego dokumentu potwierdzającego ten okres. (§ 27 rozporządzenia). Dowody z dokumentów, pisemne zeznania świadków oraz pisemne oświadczenia zainteresowanego powinny być dołączone do wniosku w oryginale.

Wyjątek od tej zasady przewidziany został w § 28 rozporządzenia, w myśl którego (ust. 1) środkiem dowodowym w postępowaniu przed organem rentowym mogą być również poświadczony za zgodność z oryginałem kopie dokumentów stwierdzających stan zdrowia oraz dotyczących okresów składkowych i nieskładkowych, a także wysokości wynagrodzenia, przychodu, dochodu i uposażenia przyjmowanego do ustalenia podstawy wymiaru świadczeń, wydawane przez jednostki upoważnione do przechowywania dokumentacji zlikwidowanych lub przekształconych zakładów pracy.

Jednak zdaniem Sądu utrwalone i zachowujące dalszą aktualność stanowisko orzecznictwa (odnoszące się bezpośrednio do wcześniej obowiązującego aktu prawnego regulującego kwestię postępowania przed organami rentowymi tj. rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe i zasad wypłaty tych świadczeń - Dz. U. Nr 10, poz. 49 ze zm., które zostało następnie zastąpione rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 11 października 2011 roku w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe - Dz. U. z 2011 r., Nr 237, poz. 1412) przewiduje, że - w razie wszczęcia postępowania sądowego, toczącego się wskutek odwołania ubezpieczonego od odmownej decyzji organu rentowego dopuszczalne jest przeprowadzanie wszelkich dowodów dla wykazania okoliczności, mających wpływ na prawo do świadczenia. W postępowaniu przed sądami pracy i ubezpieczeń społecznych okoliczności mające wpływ na prawo do świadczeń lub ich wysokości mogą być udawdaniane wszelkimi środkami dowodowymi, przewidzianymi w kodeksie postępowania cywilnego. Ograniczenia dowodowe zawarte w treści rozporządzenia w sprawie postępowania dotyczą wyłącznie postępowania przed tymi organami (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 2 lutego 1996 roku, sygn. akt II URN 3/95, Legalis). W postępowaniu sądowym w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych obowiązują odstępstwa od ogólnych zasad dowodzenia podyktowane dążeniem do pełnego i wszechstronnego rozstrzygnięcia wszystkich kwestii spornych. W praktyce oznacza to, że w postępowaniu tym dopuszczalne jest wykazanie wszelkimi dowodami okoliczności, od których zależą uprawnienia do świadczeń z ubezpieczenia społecznego, także wówczas, gdy z dokumentów wynika co innego (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6 września 1995 roku, II URN 23/95, Legalis). W trakcie postępowania dowodowego w sprawach z ubezpieczenia społecznego, mogą być przeprowadzane wszelkie dowody przewidziane przepisami kodeksu postępowania cywilnego, w tym także dowód z zeznań świadków, w celu udowodnienia wysokości uzyskiwanego wynagrodzenia (odmiennie niż w trakcie postępowania przed organem rentowym), ale wiarygodność i moc wszystkich dowodów jest oceniana przez Sąd według jego przekonania na podstawie wszechstronnego rozważenia zebranego w sprawie materiału dowodowego (wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 20 czerwca 2007 roku, sygn. akt III AUa 482/07, Apel.-W-wa 2008/1/154).

W ocenie Sądu Okręgowego powołane powyżej tezy, wyrażone w orzecznictwie, w sposób jednoznaczny wskazują te okoliczności, których spełnienie jest niezbędne dla ustalenia prawa do świadczenia lub jego wysokości zgodnie z przepisami ustawy o Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, a ponadto wskazują te uprawnienia strony, które umożliwiają jej dowodzenie swoich racji zarówno w postępowaniu administracyjnym, jak też w postępowaniu przed sądem powszechnym.

Zgodnie z treścią § 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno - rentowe i zasady wypłaty z tych świadczeń środkiem dowodowym stwierdzającym wysokość zarobków lub dochodu stanowiącego podstawę emerytury lub renty są zaświadczenia zakładów pracy wystawione na podstawie dokumentacji płacowej lub legitymacja ubezpieczeniowa zawierająca wpisy dotyczące okresów zatrudnienia i wysokość osiągniętych zarobków. W braku możliwości uzyskania niniejszych dokumentów możliwe jest przyjęcie kopii dokumentacji płacowej, sporządzanej przez inne instytucje przechowujące dokumentację danego zakładu pracy

bądź prywatnego przechowawcy. Zgodnie z wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 28 października 2008 roku, sygn. akt III AUa 560/08, w sprawie, w której przedmiotem jest prawo do świadczenia rentowo-emerytalnego lub wysokość tego świadczenia wymaga się dowodów nie budzących wątpliwości, spójnych oraz precyzyjnych - potwierdzających czy uprawdopodobniających w stopniu granicznym z pewnością nie tylko fakt zatrudnienia, ale i pozostałe okoliczności związane ze świadczeniem pracy.

W przedmiotowej sprawie nie ulega wątpliwości, że wyliczenia organu rentowego w zakresie okresów składkowych oraz wysokości kapitału początkowego są prawidłowe. Organ rentowy bowiem zaliczył okres zatrudnienia ubezpieczonego w (...) Związku (...) w W. od 15 listopada 1974 roku do 31 sierpnia 1975 roku do okresów składkowych, na podstawie świadectwa pracy złożonego przez E. P.. Odwołujący nie przedłożył jednak w toku postępowania żadnych nowych dokumentów, na podstawie których Sąd mógłby zmienić decyzję organu rentowego w zakresie uwzględnienia do podstawy wymiaru składek wynagrodzenia ustalonego w umowie o pracę z dnia 10 listopada 1974 roku i wskazanego w świadectwie pracy z dnia 1 września 1975 roku. Ubezpieczony twierdził, iż nie przebywał na zwolnieniach lekarskich w okresie od 15 listopada 1974 roku do 31 sierpnia 1975 roku, jednak jak zostało wskazane powyżej wysokość świadczenia wymaga się dowodów nie budzących wątpliwości, spójnych oraz precyzyjnych – potwierdzających, czy uprawdopodobniających w stopniu granicznym z pewnością nie tylko fakt zatrudnienia, ale i pozostałe okoliczności związane ze świadczeniem pracy, w tym przebywanie na urloпах bezpłatnych lub na zwolnieniach lekarskich. Wskazać w tym miejscu również należy, iż wysokość wynagrodzenia, stanowiącego podstawę wymiaru emerytury, nie można ustalić w sposób hipotetyczny. W judykaturze panuje bowiem powszechna zgodność co do tego, że przy ustalaniu podstawy wymiaru świadczenia, także z dowodów pośrednich, obowiązuje ścisła zasada uwzględniania tylko tych składników wynagrodzenia, które niewątpliwie i bezwarunkowo pracownikowi przysługiwały (por. wyrok Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 18 stycznia 2012 roku, sygn. akt III AUa 1585/11, LEX nr 1163473).

W tym kontekście podkreślenia wymaga, że zgodnie z art. 232 k.p.c., strony są obowiązane wskazywać dowody dla stwierdzenia faktów, z których wywodzą skutki prawne (ciężar dowodu w znaczeniu procesowym). Z kolei stosownie do art. 6 k.c., ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która z faktu tego wywodzi skutki prawne (ciężar dowodu w znaczeniu materialnym). W razie nieprzedstawienia dowodów na potwierdzenie podnoszonych okoliczności, odwołujący się ponosi negatywne tego konsekwencje – nie wykazuje bowiem faktów, z których wywodzi skutki prawne.

Jeżeli zatem ubezpieczony chce wykazać w postępowaniu sądowym wysokość wynagrodzenia z okresu zatrudnienia w (...) Związku (...), winien wskazać dowody umożliwiające tego rodzaju ustalenie. Pracodawca ubezpieczonego - (...) W., po tym jak Sąd zwrócił się do niego z urzędu o nadesłanie akt osobowych i dokumentacji płacowej ubezpieczonego, w piśmie z dnia 30 sierpnia 2017r. (k. 21 a.s.) stwierdził, że nie jest w posiadaniu żadnych innych dokumentów poza umową o pracę i świadectwem pracy. Następnie (...) W. oświadczył, że nie jest w stanie wskazać miejsca przechowywania akt osobowych ubezpieczonego („jeśli takowe istnieje”), bo dawno upłynął dwunastoletni okres przechowywania dokumentów (pismo z 26 września 2017r. k. 25 a.s.).

Zdaniem Sadu, przeprowadzone w niniejszej sprawie postępowanie nie daje podstaw do przyjęcia, jakoby odwołujący się faktycznie otrzymywał od pracodawcy w całym okresie zatrudnienia wynagrodzenie w kwotach wskazywanych przez ubezpieczonego. Jedynymi dowodami przedstawionymi przez stronę są umowa o pracę i świadectwo pracy. Umowa to dokument określający wysokość wynagrodzenia na przyszłość, a nie wskazujący rzeczywiste wynagrodzenie otrzymane przez pracownika, zaś świadectwo pracy wskazuje jedynie wynagrodzenie ostatnio otrzymywane przez pracownika.

Biorąc przy tym pod uwagę, że wysokości wynagrodzenia, stanowiącego podstawę wymiaru emerytury, nie można ustalić w sposób hipotetyczny, a przy ustalaniu podstawy wymiaru świadczenia obowiązuje ścisła zasada uwzględniania tylko tych składników wynagrodzenia, które niewątpliwie i bezwarunkowo pracownikowi przysługiwały, Sąd stwierdził, że ubezpieczony nie wykazał w niniejszym postępowaniu, w sposób nie budzący wątpliwości, wysokości wynagrodzenia, jakie otrzymywał w spornym okresie.

W związku z powyższym, w ocenie Sądu, organ rentowy zasadnie zastosował art. 15 ust. 2a ustawy emerytalnej i jako podstawę wymiaru składek przyjął kwotę obowiązującego w spornym okresie minimalnego wynagrodzenia pracowników proporcjonalnie do okresu podlegania ubezpieczeniu i wymiaru czasu pracy.

Mając na uwadze powyższe rozważania Sąd na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. orzekł jak w sentencji wyroku.

Zarządzenie: (...)

(...)